

Спроба реконструкції інтер'єру Будинку кошового отамана в історико-культурному комплексі «Запорозька Січ»

Будівництво історико-культурного комплексу «Запорозька Січ» передбачає створення у своєму складі експозиційного розділу «Будинок кошового», який згідно наукової концепції музейно-експозиційних об'єктів Історико-культурного комплексу «Запорозька Січ» є «стаціонарним та одним із провідних»

За мету створення даного розділу концепція ставить «реконструкцію інтер'єру помешкання кошового отамана Запорозької Січі в останній період її існування».

Визначення саме цього періоду зумовлено тим, що створення реконструкції інтер'єру житла запорозького лідера — кошового отамана ставить перед нами проблему пошуку інформації щодо вигляду цієї споруди. Кількість такої інформації дуже невелика, що створює певну складність у цій роботі і примушує до створення дуже приблизного, умовного узагальненого образу, тобто конструювання цього інтер'єру заново. Хоча деякі дані все ж таки збереглися, але більшість з них приходяться на час головування останнього кошового отамана Петра Калнишевського.

Зважаючи на це було вирішено взяти за основу для реконструкції працю Наталії Полонської-Василенко «Майно запорозької старшини як джерело соціально-економічного дослідження історії Запоріжжя» з описами майна запорозької старшини після зруйнування Запорозької Січі 1775 р., де авторка подає матеріали справи Новоросійської губернської канцелярії «О вышедшемъ въ конфискацію бывшихъ запорожскихъ старшинъ скотъ и о прочемъ имънии, 31 генваря 1776 г. Окрім подання матеріалів справи Полонська-Василенко ще й робить спробу його опрацювати, подати у вигляді узагальнюючих таблиць, та проаналізувати. Дані матеріали містять важливу інформацію не тільки щодо докладних списків речей хатнього і господарського вжитку, одягу, зброї, а й у деяких випадках подають

стислу характеристику речей, матеріал, з якого вона зроблена, колір, походження. Все це дає змогу скласти уявлення про матеріальний стан запорозької старшини та їхній побут, зробити спробу реконструкції старшинського житла.

При формуванні внутрішніх приміщень експозиційного об'єкту «Будинок кошового отамана» першочерговим завданням стало визначення стилістики меблів, які мають розміститися в експозиції. Не менш важливим завданням є пошук конкретних зразків для виготовлення копій та наукових реконструкцій предметів умеблювання, зброї та інших предметів хатнього начиння Будинку кошового, оскільки більшість експонатів відповідного періоду у фондах заповідника мають поганий стан збереження, що робить їх експонування неможливим, до того ж фондові колекції не мають необхідної кількості оригіналів. Тож основним матеріалом для створення даної експозиції вбачаємо якісні новороби.

Отже, відштовхуючись від відомих нам даних, об'єкт «Будинок кошового отамана», в даному випадку — експозиційний розділ, матиме основну тему, що буде розкриватися експозиційними засобами. Звучить вона наступним чином «Будинок кошового отамана як резиденція керівника Війська запорозького».

В свою чергу є доцільним визначити в її рамках теми для кожної кімнати, в даному випадку — експозиційного залу. Так світлицю кошового отамана визначаємо як кабінет офіційної особи, де будуть відображатися функції та значення керівної посади на Січі. Розкрити дану тему допоможуть комплекси меблів та приладдя для ведення справ: масивний стіл з шухлядами західноєвропейського взірця, канцелярське приладдя, крісло, оббите шкірою, секретер на ніжках, комплекс призначений для прийому гостей, проведення переговорів: шафа у західноєвропейському стилі XVIII ст. з «панським» посудом (скляні штофи, чарки), довгий дерев'яний стіл,

вкритим тканим килимом, навколо — дерев'яні стільці. Необхідною для демонстрації теми стає присутність у даному приміщенні клейнодів та особистої зброї кошового, які пропонується розмістити на стіні на фоні тканого килима.

За допомогою комплексу меблів для проведення старшинських нарад: довгого дерев'яного столу, вкритого тканим килимом, дерев'яних стільців, що стоять навколо нього, можна розкрити тему колегіальності прийняття рішень на Січі.

Ознаки заможності кошового отамана за пізнього часу існування Запорозької Січі демонструються багатими меблями та приладдям, коштовним посудом та зброєю, клейнодами, кахляною полив'яною грубою.

Але не можна обійти увагою момент збереження українських національних традицій в організації житла кошового. Тому великого значення набуває «сакральний» комплекс, а саме різьблений сволок, божник з образами, іконою та лампадкою. До нього ж можна віднести і грубу.

Друга кімната, що умовно називаємо «опочивальнею» має стати демонстрацією особливостей організації приватного життя і старшинського побуту кошового. У приватному приміщенні кошового також відмічаємо збереження українських традицій облаштування житла, що можна побачити на комплексі меблів та посуду для їжі. Це дерев'яна лава, стіл, керамічні миски, глечики, мисник із посудом тощо. Традиції збереження речей формують комплекс, у якому ми бачимо скрині для зберігання одягу, тканин, серветок, хусток. Тут же присутній сакральний комплекс.

У даному експозиційному залі планується поставити акцент й на специфіці старшинського життя кошового. Основну увагу будуть привертати заможне дерев'яне ліжко з балдахіном та багата кахляна груба з козацьким сюжетом кахлів. У скринях та на ліжку планується розмістити старшинський одяг та зброю. Заможність кошового будуть демонструвати також мідний рукомий та настінне люстро в дерев'яній рамі.

За українськими традиціями при вході буде приміщення, що називаємо — сіни, в даному випадку — третя експозиційна зала. Демонструватиме вона суто господарське приміщення Будинку кошового. У цій невеликій кімнаті планується всього два комплексу службового характеру (де будуть розміщені клейноди, зброя, кінна зброя) та господарського (це дві топки

теракоотої та зеленої полив'яної кахляних груб, інструменти та пальне для них, дві дерев'яні скрині під стінами та настінні свічники).

Хотілося б звернути увагу на дивне поєднання в інтер'єрі будинку кошового предметів умеблювання, виконаних в європейській стилістиці з народними меблями, що характерні для українських хат минулого. Можна сказати, що такий інтер'єр ілюструє перехідний етап від звичайного життя до заможного старшинського, що підкреслює високий статус його власника. Хоча за описами майна останнього кошового отамана Петра Калнишевського та військової запорозької старшини, можна сказати, що заможність їхня виявлялася більше у вигляді грошей, асигнацій, коштовних речей, зброї, що скоріше накопичували та заощаджували, аніж вкладали у придбання предметів хатнього вжитку.

Провідним методом створення даної експозиції виступає метод образної та сюжетно-драматургійної (театралізованої) побудови експозиційного середовища. В основі якої пропонується сюжет, коли кошовий отаман, снідаючи, отримав звістку про несподіване наближення ворога до Січі. Перервавши трапезу, він вибіг на майдан скликати козаків у похід. Означений момент в експозиційному плані демонструється за допомогою розкиданого одягу, неприкритої скрині, перекинутого посуду, залишків сніданку тощо.

Загальне кольорове рішення експозиції співвідноситься із кольором та фактурою основного будівельного матеріалу об'єкту — дерева, яке пропонується побілити. Це допомагає створити узагальнений образ просто організованого, хоч і з претензією на панське життя, побуту козацької старшини та відтворити традиції української народної архітектури Степової України XVII—XVIII ст.

Освітлення пропонується використовувати природне денне. Для освітлення приміщення у вечірній час будуть використовуватись світильники, що за кольором не дисонуватимуть з білим кольором стелі та не будуть виступати з її поверхні, даватимуть розсіяне ненаправлене освітлення жовтого приглушеного кольору. Іншою мовою, в першу чергу сприятимуть створенню атмосфери середньовічного житла, а вже потім освітлювати приміщення.

Для створення атмосфери традиційного українського житла, що передбачає характерні запахи, звуки та кольори пропонується використання у оформленні інтер'єру рослин, різнотрав'я.

Thank you for evaluating AnyBizSoft PDF Splitter.

A watermark is added at the end of each output PDF file.

To remove the watermark, you need to purchase the software from

<http://www.anypdftools.com/buy/buy-pdf-splitter.html>